

Nieuw GLB vanaf 2023 | 'Hoe meer keuzes voor de boer, hoe groter de kans van slagen'

Input moet nieuw GLB boervriendelijk maken

MARTIJN VAN ROSSUM

Vanaf 2023 is het zover. Dan treedt het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) in werking met als nieuw onderdeel de ecoregelingen. Boeren uit heel Nederland konden via de pilot Sectorale bouwstenen hun ideeën hiervoor bij het ministerie van LNV aandragen.

ACHTERGROND

Voor veel boeren is het nog een ver-van-mijn-bedshow. Het nieuwe GLB verandert per 1 januari 2023. En daar wordt niet iedereen direct enthousiast van. Om hetzelfde geld te ontvangen, moet straks meer worden gedaan. Toch zien boeren ook veel mogelijkheden om bij te dragen aan de maatschappelijke doelen, blijkt uit de pilot Sectorale bouwstenen.

'Het succes van het nieuwe GLB zal worden bepaald door hoe de regelingen er straks daadwerkelijk uit gaan zien', denkt Gerbrand van 't Klooster van LTO Nederland. Voor de basispremie worden vanaf 2023 meer (groene) eisen gesteld en een deel van het huidige Europese GLB-budget wordt omgezet in ecoregelingen. Daarmee worden de kosten

vergoed van vrijwillige diensten van boeren op het gebied van milieu, biodiversiteit en landschap.

Van 't Klooster: 'Boeren moeten keuzes kunnen maken en regelingen moeten bijdragen aan het verdienvermogen. Anders zal het voor boeren minder interessant zijn en doen er dus ook minder bedrijven mee. Maar dan haalt de overheid ook niet haar eigen GLB-doelstellingen op het gebied van klimaat en biodiversiteit. Boeren en overheid hebben elkaar dus nodig.'

LTO is initiatiefnemer en opdrachtgever van de GLB-pilot. De politieke keuzes om het GLB anders op te zetten en meer te vergroenen met doelen op het gebied van onder meer klimaat, biodiversiteit en water, zijn in Europa al gemaakt. 'Maar je kunt nu nog wel invloed uitoefenen op hoe de daadwerkelijke uitvoering eruit gaat zien', zegt Van 't Klooster.

NATIONAAL STRATEGISCH PLAN

Het ministerie werkt daarvoor nu aan het Nationaal Strategisch Plan. Van 't Klooster: 'De ambtelijke versie zal tegen de zomer af zijn. Daarna volgt het politieke proces. Via de vakgroepen en de commissies geven we dan opnieuw input.'

Wouter Rozendaal van kennis-

Inzaai van een groenbemester na de maaisoogst.

Foto: Twan Wiermans

Op tijd nadenken over wat past op het landbouwbedrijf

De pilot Sectorale bouwstenen is een van de zeven pilots voor het nieuwe GLB. Andere pilots werden uitgezet via agrarische collectieven. De Rijksoverheid en provincies werken de ideeën voor het nieuwe GLB nu verder uit in het Nationaal Strategisch Plan. 'Samen met RVO.nl is een schetsontwerp gemaakt voor een ondersteunende planvormingstool. En

voor een dashboard dat boeren helpt bij het kiezen welke maatregelen het beste passen in de bedrijfsvoering en invulling geven aan de doelen in het gebied', vertelt projectleider Wouter Rozendaal. Een wens uit de pilot is dat zo'n tool er begin 2022 is. Dan hebben boeren nog genoeg tijd om zich goed voor te bereiden op de wijzigingen per 1 januari 2023.

en adviesbureau Aequator Groen & Ruimte is projectleider van de GLB-pilot Sectorale bouwstenen. Donderdag werden de resultaten gepresenteerd. 'Voor de nieuwe ecoregelingen is het heel belangrijk dat er voor Nederlandse boeren voldoende te kiezen valt, zodat het makkelijker wordt om voor een maatregel te gaan die past binnen de bedrijfsvoering', zegt hij. 'Een breed pallet aan keuzes dus. Een boer moet niet alleen kunnen, maar ook willen meedoen.'

De pilot bestond uit een consultatie waar zo'n 1.700 boeren en tuinders online aan meededen en ruim 500 via bijeenkomsten. Daar-

naast was er een praktijkproef met 70 deelnemers waarin maatregelen op bedrijven werden toegepast. 'Daaruit bleek dat heel veel dingen nu al worden gedaan door boeren en tuinders. Maar ze vinden het belangrijk dat de zaken die al goed gaan ook worden beloond.'

Maatregelen die boeren vanaf 2023 kunnen nemen, zullen waarschijnlijk worden gepresenteerd via een Schijf van Vijf: bodem, lucht, landschap, water, biodiversiteit en klimaat. Mogelijk wordt er een puntensysteem aan gekoppeld.

Het verdienmodel is volgens Rozendaal erg belangrijk voor de kans van slagen. 'Het GLB geeft

alleen een vergoeding voor de onkosten. Een plus op dit soort activiteiten zal uit de markt moeten worden gehaald. Maar je kunt ook denken aan andere 'stapelings',

'Een boer moet niet alleen kunnen, maar ook willen meedoen'

waardoor maatregelen interessanter worden. Bijvoorbeeld door lagere financieringslasten, verlaging van de waterschapslasten of korting op de pacht prijs.'

Akkerbelt toont schat aan kennis bij collectieven

MARTIJN VAN ROSSUM

Op dit moment zijn de agrarische collectieven vooral betrokken bij de uitvoering van de regeling Agrarisch Natuur- en Landschapbeheer (ANLb). Met de komst van het nieuwe GLB en de ecoregelingen zou het takenpakket weleens groter kunnen worden.

ACHTERGROND

De agrarische collectieven, die zich bezighouden met agrarisch natuurbeheer, zijn nadrukkelijk betrokken bij de pilots van LNV voor het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) vanaf 2023. Hierin krijgt de beloning voor groene en blauwe diensten een veel nadrukkelijker rol in de toekenning van GLB-gelden. En dus is het logisch dat de overheid naar deze boerencollectieven kijkt.

'We zijn steeds meer een kennisbank aan het worden', stelt Mark Geling, bestuurder van de GLB-pilot Akkerbelt. 'Er zal een vervlechting

Een veldbijeenkomst vanuit de pilot Akkerbelt.

Foto: Akkerbelt

ontstaan tussen het ANLb en de ecoregelingen. Daarmee gaan we meer boeren bedienen.'

De agrarische collectieven zijn nadrukkelijk van en voor boeren, maar kunnen tegelijkertijd een brugfunctie vervullen tussen wat de overheid wil en wat de praktijk kan bieden, zegt Geling. 'In de politiek

en bij het ministerie ontbreekt het nogal eens aan kennis over agrarische natuur. Daar kunnen wij wat in betekenen.'

Akkerbelt is een pilot van negen akkerbouwcollectieven, verspreid over Nederland. Er is onder meer gekeken welke rol de collectieven kunnen spelen bij de toekomstige

ecoregelingen. Ook hebben alle collectieven geschikte maatregelenmenu's ontwikkeld voor hun eigen gebied.

Voor Geling is keuzevrijheid voor boeren en tuinders een belangrijke uitkomst van de pilot. 'Ook moeten ze weten welk doel het dient. Wat helpt voor het klimaat, wat voor biodiversiteit en wat voor waterberging? Inzicht is heel belangrijk. Kennis opbouwen over bodem en biodiversiteit is nooit klaar.'

ONAFHANKELIJKHEID

De collectieven hebben er geen behoefte aan om bij de ecoregelingen een administratieve en financiële rol te krijgen, zoals dat nu wel het geval is bij de ANLb. Geling: 'Dan kom je al gauw in het verlengde terecht van controle en handhaving. Dat tast onze onafhankelijkheid aan. Die rol past ons niet.'

De pilot, waarvan de uitkomsten donderdag zijn gepresenteerd, leverde ook veel inhoudelijke input voor het ministerie van LNV op. Zo werd een puntensysteem getest.

Volgens Marjon Schultinga werkt zo'n puntensysteem heel stimulerend en maakt het goed inzichtelijk 'aan welke knoppen boeren kunnen draaien' om bijvoorbeeld doelen voor biodiversiteit te halen. Ze is projectleider bij de Agrarische Natuurvereniging Oost-Groningen en kernteamlid van Akkerbelt. 'Hier zijn de deelnemers echt wel enthousiast over en dit zien we dan ook graag terug. Er is een vervolgpilot ingediend om meer ervaring op te doen met een puntensysteem.'

Vlakdekkend populairder

Vlakdekkende maatregelen (zoals de inzaai van een groenbemester) blijken bij akkerbouwers populairder te zijn dan lijnvormige (zoals randen en landschapselementen). Volgens de collectieven is het belangrijk om hiervoor bij de ecoregeling en ANLb extra stimulansen in te bouwen, zoals een hoge wegingsfactor. Denk aan een kleinschaligheidstoelag en het meentellen van landschapselementen, zoals sloten, in de subsidiabele oppervlakte.